

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori netruncate se refuză.

Björnstjerne Björnson.

În Norvegia trăiește cel mai mare dramaturg al timpurilor noastre *Björnstjerne Björnson* care e și un însuflețit campion al păcii universale și al ideilor de dreptate, pe cari trebuie să se întemeieze pacea.

Congresul pentru pace, care se ține în acest an în München, bine înțeles, l'a invitat și pe Björnson a lua parte la lucrările congresului.

Björnson, apostolul păcii a refuzat această invitare.

Faptul acesta, până aci, este de un interes universal. Toți acei, cari urmăresc cu pasiune frământarea marilor idei, toți acei, al căror suflet a vibrat, încălzindu-se de flacăra marelui geniu, vor fi isbiți de acest refuz.

Dar Björnson își motivează răspunsul prin o scrisoare și motivarea aceasta, atingându-i pe acei, cu cari ne aflăm în o luptă fără sfârșit, ne atinge foarte de aproape și pe noi.

Björnson scrie :

„E pentru mine o mare cinste, că sunt invitat în sânul unei societăți atât de ilustre și cinstea aceasta e pentru mine cu atât mai mare, fiindcă invitația vine din partea societății d-voastră. Dar mă forțez ca să nu îndreptez un atac atât de violent, pe cât aș fi de altfel în stare contra acelor membri ai congresului internațional pentru pace, cari în congres propagă pacea; iar acasă maltratează popoare subjugate, ori tolerează aceste maltratări. Dacă nu vor lupta din răzputeri împotriva procedurilor rășboinice, atunci aceștia de ce mai declară rășboi rășboiului? Și dacă ei nu vreau să înceapă opera păcii la ei acasă, ci din contră crăză martiri, nu mai are nici un rost, ca la întrunirile internaționale să-i facă pe apostolii păcii. Dacă pentru exemplu, contele Albert Apponyi, actualul ministru al cultelor în Ungaria, — de la amfiteatrul uricioasei maltratări a Slovacilor ar veni la congresul pentru pace, ca reprezentant ales al poporului său, eu nu a-și putea să am odihnă, până când nu ar fi îndepărtat din sală...”

Björnson e Björnson și nu este stavilă în lume, care să poată împedea rășunetul cuvântului său.

Patrioții varsă foc și pară. Pe Björnson îl fac decrepit, iresponsabil! Agenții lor cutrieră lumea și umblă din redacție în redacție scuturând săculețele ademenitoare. Palatele și castelele boierilor lor sunt deschise și ofer toate plăcerile pentru „europenii“ curioși, cari ar vrea să cunoască Ungaria.

Și cu toate astea...

Ei! Asta nu le mai întră în cap patrioților.

Slovacii, preste tot popoarele maltratate nu au castele, nu au săculeți cu napoleoni, nu pot să împărtească tot felul de favoruri, pe câte ți-le îmbie stăpânirea preste o țară întregă. Și cu toate astea?

Da! Cu toate astea adevărul își face cale peste săculeții de bani, preste mocirlele de corupție. Adevărul etern se ridică dela cei mai de jos, dela cei mai ascunși dela cei mai oropsiți și luminează sus și jos ca un soare triumfător. Glasul adevărului înecat în sufletele amărâte și copleșite de tam-tamul minciunii se va ridica mai pe sus de cât toată minciuna și va afla vestitori, cari vor umplea lumea de glasul adevărului.

Adevărul și dreptatea noastră și-a aflat glășuitor pe Björnstjerne Björnson.

Patrioții sunt foc și pară pentru că tocmai Björnson s'a aflat ca să le spulbere minciuna și să le dea de gol volnicile.

Dar chiar aceasta e logica neînduplecată a adevărurilor mari, ca ele să fie proclamate de genii mari și era o socoteală desperată cea a patrioților noștri, că vederea unui Björnstjerne Björnson ar putea să fie orbită de artificiile lor imorale.

Dreptatea celor asupriți nu pier.

Scrisori din Viena.

— *Transacțiunea.* — *Chestiuni austriace.* —
Viena, 13 Septembrie.

Din nou — nici chiar cel mai conștiincios statistician n'ar mai fi în stare să spună a câtă oară — miniștri Austriei și ai Ungariei s'au adunat în j rul mesei verzi pentru a se ocupa cu chestiunea transacțiunii. De astădată reprezentanții celor două țări ar fi să ajungă la o hotărâre definitivă, ca cele două parlamente să se poată ocupa cu ea încă în sesiunea de toamnă. În cazul acesta reprezentanții, firește, vor fi nevoiți să se pună pe muncă și nu vor mai putea zăbovi ca până acum. Atât prietenii cât și dușmanii dualismului sunt una în dorința de-alămuri odată în oarecare chip raportul dintre Austria și Ungaria, fiindcă o situație ca cea de astăzi nu se mai poate menține.

Din punct de vedere psihologic e de înțeles dacă opinia publică în mare parte și-a pierdut răbdarea și dacă — fără a se mai

gândi la consecințe — răspunde la strigătul independiștilor maghiari cari cer desfacerea totală a acestor două țări cu strigătul de „Los von Ungarn“.

Mai ales cercurile noastre industriale abia își mai pot stăpâni nervozitatea și declară fără multă tănuire, că mai bine ar fi dacă guvernul n'ar mai urma tratativele, ci ar declara pe scurt, că guvernul austriac nu e în poziția de-a putea prezenta Reichsrath-ului proiecte relativ la chestiunea înnoirii transacțiunii. Numărul celor cari sunt de părerea aceasta crește pe zi ce merge în urma felului cum cercurile maghiare oficiale și neoficiale au agitat împotriva Austriei. E acesta un fenomen foarte regretabil fiindcă între astfel de împrejurări situația devine tot mai încurcată și se îndepărtează tot mai mult dela bazele pe cari s'ar putea face regenerarea Austro-Ungariei.

Pentru a înfrica cercurile vieneze și a le predispuce pentru concesii, ziarele budapestane și-au dat la plecarea miniștrilor ungari aere radicale și articolele de fond în cari se comenta plecarea dlor Wekerle și Kossuth erau imbibate de cel mai selbatec șovinism. Ele amenințau, că se vor întrerupe tratativele dacă guvernul austriac va stăru și pe mai departe în cererea sa ca chestiunea cvotei și a băncii să se resolve în cadrele transacțiunii; s'au adus pe tapet chestiunile militare și maghiarii au încercat să facă pendentă admiterea cererilor austriace de vechea lor pretensiune, anume ca la contingentul ungar al armatei comune limba de comandă să fie limba maghiară. Pe semne, însă domni maghiari au uitat, că astfel de presionări nu mai au în Austria nici o influență nici chiar asupra acelor persoane oficiale cari multă vreme se cutremurase chiar și la o clipire din ochi maghiari.

Amenințările maghiare au fost lipsite și de astădată de efectul dorit. Nime nu s'a lăsat înfricat și pe urmă s'a și dovedit că „es war ja nicht so böß gemeint“.] Până acum cel puțin nu se știe nimic despre dubla criză ministerială anunțată de ziarele din Pesta.

Dacă cu toate aceste mai trăiește la noi dorința de-a găsi un oarecare modus vivendi, motivele în tot cazul nu sunt egoiste, fiindcă chiar și cea mai bună transacțiune va fi o îngreunare nedreaptă a Austriei. Mai ales considerații pentru poziția de mare putere a monarhiei și respectul pentru dinastie îndeamnă Austria de-a împiedeca cumva desfacerea totală și de-a aduce și mai mari jertfe pentru menținerea dualismului. De dualism, această instituție nenorocită, pro-

dusul unei preplexități, — nu-i pasă nimă-nui și dacă cu toate acestea aderăm la o nouă transacțiune încheiată pe bazele vechi, zdruncinate, o facem numai ca să câștigăm timp, în nădejdea că în deceniile următoare tot va fi cu puțință de-a realiza idei și planuri, cari astăzi numai în mod academic se pot discuta, fără să ne putem hotărî să tragem din ele foloase practice. Dacă în anii următori vom reuși să convingem și cercurile competente — conservative — că viitorul imperiului habsburgic trebuie căutat pe o bază cu totul nouă, care nu se poate crea decât prin o modificare radicală a constituției actuale, — jertfele ce ni le va costa acum înnoirea transacțiunii nu vor fi fost zadarnice.

*

Ciudat de tot și caracteristic pentru referințele din Austria e fenomenul că în vreme ce chestiunea transacțiunii a ajuns în stadiul rezolvirei, — mai sunt factori politici cari se ocupă cu chestiuni de importanță mult mai mică și fără însemnătate actuală. Intr'un timp când e vorba de ființa sau neființa monarhiei ce rost mai poate avea că în orașul Prachatitz, din Boemia de sud, Germanii și Cehii țin să demonstreze unii împotriva celorlalți? Și n'a fost oare nimic mai urgent decât a ține în Praga un congres internațional al francmasonilor, congres care redeșteaptă patimile politice și ura confesională? Nu e oare păcat a te sfâșia reciproc, când dușmanul bate amenințator în porți?

Austriacus.

Libertăți maghiare. Partidul naționalist slovac anunțase ținerea mai multor adunări publice. La 15 Septembrie avea să se țină adunare în Rosenberg, pretorele Almann n'a voit însă să ia la cunoștință ținerea adunării și a interzis-o pe motiv că poporul și acum e agitat pentru condamnarea preotului Hlinka, că deputatul Milan Hodșa în ziarul său agită împotriva națiunii, că Šrobar e un agitator...

Și noi informăm fals și tendențios presa din străinătate! N'au zierele acele decât să citiască cazurile de volnicii ce le săvârșesc organele administrative și orice „informații“ sunt de prisos. Văd atunci și ei ce va să zică libertățile în Ungaria!...

— **Di Burdia și „poporul“.** Vreau să arăt On. Public cetitor al foii „Lupta“ și „Poporul Român“ că cele scrise de urgisita foaie redactată de jidanul Salușinszki „Lumina“ (sau mai bine zis Foaia întunerecului) sunt numai niște scornituri care nu corespund adevărului. La trecerea dlui Burdia nu au luat parte din comuna Mehadica numai vreo câțiva interesați dintre cei ce joacă după fluerița dlui Burdia, și pre lângă ei, niște becheri de cei ce se nu au nici o trecere în comună, și împreună abia au fost 20—30 de „popor.“ (Unde-i restul până la 100? cum scrie „Lumina“). Poporul din Mehadica știe foarte bine în ce pele de vulpoi este învălit Dnul Burdia și nu are poftă nici să-l vadă dar să-i auză vocea lingușitoare! Se înțelege, am fost și vreo câteva persoane cu care să fălește sus numița Foaie, dar noi aceștia nu ne-am apropiat de Dnul în chestie ci am voit să privim numai comedia, ca să putem da răspuns foii întunerecului, de care nu avem lipsă, căci deși o primim dela cei ce o impart în cinste, totuș o folosim mai mult pentru alte trebuințe căci de cetit nu o putem ceti, căci e prea jidovește scrisă. Subsemnatul rog să se publice, în „Lupta“ și în „Poporul Român“ ca să poată ajunge și în mâna poporului de rând spre a o ceti ca să se lămurească minciunile Luminii.

Pentru cele scrise iau răspunderea.

Cu toată stima, Mehadica la 10 Septembrie 1907, Teofil Popovicu.

Tratative fără sfârșit. Astăzi vor sosi din Viena miniștri ungari, pentru a se întoarce Luni din nou și a continua tratativele despre încheierea transacțiunii. Singurul fapt pozitiv al tratativelor din zilele din ur-

mă e că nu s'a hotărât nimic pozitiv, deși se zvonise că cu sfârșitul săptămânii se va fi ajuns la o soluție definitivă.

Eri, înainte de amiazi, au avut loc confătuiri intime la Wekerle și Kossuth, iar după amiazi conferențe comune. La orele 2 d. a. ministrul Zichy a fost primit în audiență de către Majestatea Sa.

Dragoste coaliționistă. Ziarul lui Kossuth l-a atacat pe episcopul din Cincibiserici, Zichy, spunând că e «drabant», fiindcă a fost numit pe vremea drabanților. Organul poporalilor răspunde la acest atac în următoarele:

„Semi-oficialul partidului independist amintește de caracterul „drabantist“ al episcopului Zichy. În drumul acestei redacție, a cărei veleități de evrei polonezi sunt prea cunoscute — dacă cu tot prețul îi trebuie «drabanți», să-i caute în altă parte și-i va găsi mai ușor în corpurile secretarilor de stat pe cari zi de zi îi ridică în slavă, îi va găsi mai ușor între candidații independiști decât între preoții catolici.“

Informatorii presei. Din prilejul scrierii ce a adresat-o bătrânul poet norvegian Bjørnstjerne Bjørnson președinției congresului de pace, ziarul „N. Pester Journal“ face comentariile următoare:

„Streinătatea cultă de ani îndelungați e inundată din partea naționalităților cu informațiuni necorăspunzătoare, exagerate, chiar și mincinoase. Acestor informațiuni li-se dă crezământ cu atât mai ales că noi în accentuarea îngustă a unei politici șoviniste într'adevăr am reușit să pierdem simpatiile ce le aveau în streinătate, am reușit să ne câștigăm dușmani noi pe lângă cei mulți vechi...“

Adică, tot hoțul de păgubaș!

Făgăduințe coaliționiste. În anul 1905, coaliția apelase la cetățenii țării să nu se înfățișeze la miliție și să refuze primirea citațiilor. Mulți au urmat îndemnul coaliționiste și numai în anul acesta s'au prezentat la deprinderile de arme. După terminarea celor 13 zile de serviciu, 42 de rezerviști au fost condamnați la câte 4 zile arest pentru că acuma doi ani au refuzat să primească citațiile.

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA.“

Sâmbătă seara.

Când scriam cel dintâi foileton în coloanele acestui ziar, parentând dispariția „Familiei“, nu-mi trecea prin minte să-mi revină așa de curând trista datorință de a parenta și pe întemeietorul ei.

Iosif Vulcan, Nestorul publicisticii de dincoace, a murit!

Frumosul bătrân, cu zâmbetul radios și cu înfățișarea falnică și-a plecat și el capul sub coasa nemiloasă a sorții.

Suprimarea „Familiei“ într'o vreme când întemeietorul ei era recunoscut și situat ca oricare alt scriitor dela noi — ca toți la oală era de bună seamă un prilej de tristețe pentru ce-i ce-l îndrăgiseră pe bătrânul vecinic tânăr, pentru cei ce munciseră și ei alăurea de el, dulcile zile ale tinereții.

Criticul sever — și cerința principală a unui critic nu e severitatea ci: cunoașterea deplină a împrejurărilor — va face ochi mici întrebvi așa de sus: „E bine a murit Iosif

Vulcan, și ce-a pierdut prin moartea lui literatura românească? Poeziile lui banale, proza lui așa de apătoasă se va scrie și d'aci 'nainte, dar critica literară nu se va opri nici de-aci încolo asupra ei. Sunt volume de duzină aceste... rămâne abia o pagină dintr'un volum, abia un șir, ori nu rămâne nimic“...

Di Iorga, vorbind de lirica lui Bolintineanu nu recunoaște decât patru versuri. Am cetit de repețite ori articolul acesta scris cu mult temei, dar totuș nu mi s'a statornicit nici de cum convingerea, că Bolintineanu n'are și el dreptul să stea alături lângă ceilalți scriitori ai timpului său.

Va veni un alt critic, tot atât de neîngăduitor, și va trage cu condeiul peste tot ce a scris Iosif Vulcan.

Noi, cari i-am fost elevi, dela cele dintâi falfăiri de aripi, avem datorința să ne împotrivim acestei judecăți severe. Bătrânul Vulcan — era bătrân deja când i-am făcut cunoștința — a fost, fără îndoială, mai puțin talent decât mulți din tovarășii lui de nemurire.

A muncit însă aproape jumătate de veac a redactat o revistă literară — și erau timpuri, când era singură revistă la noi — a redactat foi umoristice și a editat multe volume, cari decenii de-arândul au fost aproape singura literatură pentru Românii de dincoace...

Părinții noștri s'au adăpat aproape exclusiv din acest izvor literar, și noi ne-am adăpat întiile visuri literare tot la acest izvor.

„Familia“, asupra căreia ori-și-care imberb se poate exprima astăzi cu un zimbet ironic, a fost hrana noastră culturală câteva decenii.

S'o spună Românii din Ardeal, s'o spună mai ales Românii din Bihor, unde cu greu cred să mai fi pătruns o scriere românească anno dazumal!

N'a fost scriitor de dincoace (am putea aminti și pe mulți de dincolo) care să nu și fi publicat întâiele încercări în ocrotitoarele coloane ale „Familiei“.

Înima bună a bătrânului scriitor se bucura de ori-ce licărire de talent, în vederea

Sub stăpânirea coaliționistă se pedepsesc cei cari au ajutat coaliției să ajungă la stăpânire!...

ROMÂNIA

Suveranii Români în străinătate.

Regele României și Altețele lor Regale prințul Ferdinand și principele Carol au sosit la 11 c. la Sigmaringen pentru a face vizita principesei văduve Leopold de Hohen-Zollern.

M. Sa Regina a sosit la Darmstadt și de acolo la König-odenwald pentru a vizita pe prințul moștenitor Arbach-Schoenberg.

Comisia parlamentară.

Comisia parlamentară pentru reformele agrare se va întruni la 28 Septembrie n. la București în sala de ședințe a Senatului și sub presidenția biroului acestei adunări.

Dacă toate proiectele de lege și bugetul vor fi gata la timp ceea-ce e foarte probabil — nu va mai fi sesiune extraordinară în luna Octombrie înaintea sesiunii ordinare din Novembre.

Iată anume, cari proiecte vor fi supuse de guvern comisiei parlamentare:

Di Ionel Brătianu va prezenta proiectul relativ la tocmelile agricole.

Di Anton Carp proiectul casei rurale.

Di Emil Costinescu proiectul pentru crearea monopolului cârciumelor la sate.

Osemintele lui Cuza.

Miercuri s'a făcut în cimitirul din Ruginoasa în prezența principesei Elena, desgroparea osemintelor lui Alexandru Ion I. Cuza și ale fiului său Dimitrie. Principesa Elena a ridicat cu mâinile sale resturile mortuare ale iubiților defuncți și le-a depus în urmă în cavoul familiei din interiorul bisericei din Ruginoasa.

Congresul profesorilor secundari.

Un mare număr de profesori secundari din întreaga țară s'au întrunit în Marția trecută la București pentru a dezbate unele chestii privitoare la cercul lor de activitate. A prezidat dl Luca Veniamin. S'a vorbit

despre eliminarea politicei din școală. Corpul profesoral nu poate fi împiedecat în acțiunea sa de micile pasiuni politice.

O telegramă de omagiu a fost trimisă M. S. Regelui în termenii următori:

„Reprezentanții corpului didactic secundar al țării, convocați de o comisiune de nemulțumiți, constituindu-și biroul lor definitiv l'au însărcinat de a aduce la cunoștința M. Voastre că protestează împotriva actelor de agitație a unor personaje și că acceptează întru toate actul legal al dlui Haret, ministru instrucției publice“.

E vorba aci de unele numiri făcute ilegale, făcute de antecesorul său în învățământul secundar și revocate în urmă de dl Haret, actualul șef al departamentului instrucției.

Un institut biblic românesc.*

II.

(f) Cum să fie plănuitul institut biblic? e o întrebare pe care ni-o și putem pune din momentul ce vedem că interesul pentru el crește și cucerește. Trebuie să amintim că această întrebare nu se pune aici pentru întâia oară. Cu ea s'a ocupat încă la anul 1880 „Biserica și școala“ din Arad care se inspirase dela „Societatea biblică britanică“ și care-și bătea capul cum s'ar putea face ca să se răspândească Biblia în mii de mii de exemplare în popor. Chestiunea aceasta a atins-o și dl Spirn C. Haret la anul 1900, într'un articol publicat în „Albina“ din București (anul 1900 | 1 pag. 2—4) în care pleda pentru înființarea unei societăți, ca cea biblică din Anglia, care să dea pentru popor tot felul de cărți folositoare începând dela cele religioase și până la cele de orice altă categorie, care ar putea aduce o îmbunătățire. Un plan însă n'a făcut minenea, nici măcar în liniamente mai generale. Poate că ne prea pripim cu planul, cu toate acestea nu credem că greșim dacă spunem

* În articolul I, publicat ieri, s'a strecurat o greșală regretabilă. Pretutindeni s'a cules public, în loc de biblic.

de pe acum o vorbă două despre felul cum s'ar putea realiza acel institut biblic.

„De altcum și în această privință Societatea biblică britanică și-a făcut datoria cerând dela Sf. Sinod al României o biblice bună spre tipărire, — numai Sf. Sinod nu și-a făcut-o, căci n'a voit să stea de vorbă cu acea societate (vezi „Biserica ortodoxă română“, București 1882).

Societatea biblică britanică are o viață de 103 ani. În acest interval de timp ea a făcut în lumea întreagă adevărate minuni prin răspândirea la aproape toate popoarele, a Bibliei. În deosebi în anii din urmă ea a luat un avânt ne mai pomenit. Așa, d. e. în anul 1904 a pătruns la opt popoare nouă de cari până aci nu se apropiase. Nouă sute de agenți și cine știe câte mii de colportori au răspândit printre popoarele Indiilor, Chinei și Africei nu mai puțin de două milioane de cărți sfinte, parte bibliei complete, parte parțiale ale acesteia. În Japonia** d. e., al cărei popor nu uimește pe cei cari îl cunosc numai prin vitejie în război ci și prin enormele progrese în cultură, răspândirea Bibliei se face într'o măsură miraculoasă. Așa într'un singur an, 1905, numărul exemplarelor răspândite a fost îndoit de mare decât al anului precedent — un lucru pe care nu-l mai comentăm.

Răspândirea aceasta fabuloasă o înlesnește, fără îndoială, în prima linie prețul cel mic al cărților. Pe lângă un preț mare, cum se vând la noi cărțile, i-ar fi împiedecată această răspândire.

Societatea aceasta britanică, care are merite nepieritoare pentru cultura popoarelor, are un număr foarte mare de membri cari plătesc anual anumite cotizații, destul de mici,

** Ca o curiozitate amintim următoarele; cea dintâi comunitate creștină ortodoxă în Japonia au fondat-o doi frați români din Basarabia, archimandritul Anatolie Tihaiie din Bălți, dimpreună cu fratele său Iacob Tihaiie, care-i da mână de ajutor la serviciile divine, ca cântăreț și mai târziu ca dirigent de cor. — La 1883 erau 7000 de ortodoci în Japonia (catolici erau mai multe zeci de mii, grație bunilor misionari catolici). După acest an s'a scos și o revistă bisericească japoneză pe care o redactau acești doi frați dimpreună cu alți ortodoci.

luminoasei ținte, care îi orbia vederea cu splendoarea ei: cultura națională.

În bucuria de a fi descoperit un nou talent, bătrânul Vulcan, nu se mai gândia la discipulii timizi, cari se ridicaseră pe umerii lui, și cari nu mai aveau să-i dea multă atenție, după ce se vedeau ridicați în slavă.

El mergea înainte — șirurile se închegau alături, din ce în ce mai slabe, dar ele erau viguroase și puternice privite cu ochii lui de poet bătrân...

Să mi se ierte o notă personală.

Imi amintesc de cea dintâi schiță ce i-am trimis-o. Cu câtă emoție am desfăcut numărul cel mai proaspăt al „Familiei“, Schița mea nu era nicăiri; mă uit la „poșta redacției“: nimic.

Imi era rușine, să intru sub pământ. Mă gândiam: cine te-a pus să te apuci de literatură, când abia ai scăpat din liceu!

Noaptea am avut visuri îngrozitoare, muștrări de conștiință...

Și dimineața o dimineață clară de toamnă

— mă pomenesc cu o scrisoare: „Iubite frate!

Am cetit cu interes schița D-Tale... Și-rele îmi fugeau dinaintea ochilor... mă uit la iscălitură: „Al D-Ta'e Iosif Vulcan“.

Nu știu dacă se va putea să am o emoție mai înălțătoare în cariera mea modestă dn de scriitor.

I-am scris regulat 6 — 7 ani de zile, și când pe urmă datoriile mă ocupau prea mult și pornisem cu alți tovarăși de idei „Luca-fărul“, bătrânul îmi sciea abia odată la an, cerându-mi colaborarea pentru numărul de Crăciun. Era o muștrare blândă în ironia, cu care îmi sciea: „Frate dragă, De când ai ajuns scriitor mare (!) sunt foarte îndestulit, dacă îmi scrii măcar odată la an, la Crăciun“.

Intram sub pământ de rușine și scriam articolul, încă în seara aceea.

* * *

În ziua cea de judecată — când bătrânul poet stă în fața stăpânului lumii, ca să dea teama de tot ce a făcut pe acest pământ,

un critic literar de greutate, îi va lua întrebătorul; Cine ești? Ce-ai lucrat?

Criticul își va ridica ochelarii de-asupra frunții, va răscoli prin volumele autorului și prin colecțiile năpădite de colb ale „Familiei“ va șterge din când în când cu creionul roșu, și pe urmă va mai întreba încă odată; „Ei cine, ce ai lucrat?“..

Umbra bătrânului poet va răspunde atunci cu fruntea ridicată:

— Am fost gazetar român, patruzeci de ani, și am muncit, după cât m'au iertat puterile pentru răspândirea culturii naționale.

Severul critic va avea atunci o clipă de îndoială.

Dar iată, o difuziune de lumină se revarsă, Stăpânul-Tată intră și în vorbecă. E-ia de mână umbra scriitorului pribeag, îl ia lăuzind-o în locașurile drepților.

Și-i va zice lui:

— Bine, slugă bună și credincioasă!...

Al.

la cari se mai adaugă diferitele danii ale credincioșilor cari sporesc vechile ei fonduri într'un mod foarte simțitor. În cei 103 de ani de când există și de când lucrează, fondurile ei au crescut așa de mult în cât ea poate pune în circulație în fie-care an 5—6 milioane de cărți pe cari le dă gratis agenților ei regulați. Prețul cu care se vând cumpărătorilor e numai pentru acoperirea cheltuielilor agenților și a traducătorilor.

An de an ea își lărgeste tot mai mult terenul de activitate răsărând printre tot mai multe popoare nouă. Oricine poate intra în legătură cu ea.

Aceia cari au vrut să reverse binefacerile acestei societăți și asupra poporului nostru au făcut dela început un pas greșit. În loc să se fi dat acestei societăți spre tipărire un text cinstit, ca d. e. acela al Bibliei dela Buzău, i-s'a dat un text nou, scrintit. Nu știm cine au fost traducătorii aceia, cari cu un gând bun au făcut unul din cele mai slabe lucruri în întreaga mișcare noastră culturală. Știm numai că un oarecare amestec printre aceștia a avut și regretatul episcop al Hușilor, Silvestru Bălănescu, altcum un om învățat. Toate edițiile societății britanice, și cele din Pesta și cele din Viena, București și Iași, toate sunt în chipul cel mai prost îngrijite, ca limbă. Nici chiar când un teolog, ca fostul profesor la facultatea de teologie din București, Dr. N. Nitzulescu, a intrat în legături cu această societate, n'a avut un noroc cu mult mai mare. Traducerea „Noului așezământ“ făcută de Nitzulescu și tipărită pe cheltuiala acestei societăți într'un volum atrăgător ca formă și ieftin ca preț (70 fileri) are și ea nenumărate greșeli și de fond și de formă, — greșeli cari o împiedică de a se răspândi.

Forurile superioare bisericești au greșit foarte mult când n'au dat atenția cuvenită Societății britanice cu ajutorul căreia ar fi putut promova într'o măsură foarte mare starea religioasă și culturală. Deși s'a putut vedea de atâtea ori că această societate, învățată face pretutindeni bine, la noi nu numai că nu-și ține obiceiul (și aceasta din pricina ignoranței noastre), dar face chiar rău, nimeni n'a încercat să facă pașii de lipsă pentru asanarea acestui rău, — lucru care se putea face foarte ușor.

Dacă n'a făcut nimeni acest lucru, l'ar putea face institutul biblic care e vorba să se înființeze și care ar putea avea rolul unei filiale a societății englezești.

Institutul nostru biblic ar trebui, la început, să intre în legătură cu societatea din Londra și să-i ofere pentru tipar cel mai bun text al Bibliei noastre, d. e. textul reviziat bine al celei din Buzău. Primele cheltuieli pe cari le-ar face acest institut ar trebui să fie acelea cari s'ar face cu îngrijitorul textului, care ar trebui să fie un om cu bune cunoștințe teologice și limbistice mai ales. Acesta după o muncă cinstită de câțiva ani, în cari ar studia traducerile cele vechi comparându-le între sine și punându-le alături de cele nouă, dintre cari n'ar putea nici decum să piardă din vedere pe acelea dela Cernăuți ale câtorva profesori universitari, — ar veni cu un text bine încheiat și aprobat de sfântul sinod din România, să zicem, și l'ar oferi spre tipărire Societății britanice, care l'ar primi bucuroși. Exemplarele tipărite le-ar lua în seamă acest institut care apoi ar afla cele mai bune

căi de plasare. S'ar angaja agenți și colportori cari să le răspândească în toate părțile locuite de Români. Cum societatea amintită e aplicată a tipări cărți sfinte cu ori ce preț, s'ar putea tipări, cu toată cheltuiala ei, Biblia complectă cât și părți singurate ale ei, în două ediții: una cu litere latinești pentru majoritatea cetitorilor și alta cu cirile (cum a mai tipărit în București, calea moșilor 51, Test. nou și Psaltirea la 1885) pentru oamenii bătrâni cari văd în aceste buchi și o deosebită sfințenie, și mai ales pentru Românii din Basarabia, cari nu știu ceti cu litere latinești, și poate, mai știi, pentru cei din Serbia cari se pot deștepta și ei într'o bună dimineață. Acestea s'ar putea face foarte ușor, căci societatea e învoită la orice, — chiar și la lucruri mai puțin bune, după cum am arătat.

Noi am putea să avem, cu cheltuieli foarte mici, mai multe mii și chiar zeci și sute de mii de exemplare din cărțile sfinte pe cari institutul nostru biblic le-ar putea răspândi.

Suntem convinși că aceasta ar fi cea mai bună cale pe care ar putea-o urmări institutul nostru biblic. De un institut, care el să rivalizeze la noi cu societatea britanică și care să poată pune el la dispoziția cetitorilor cărți așa de ieftine și de bune, aproape nu poate fi vorba. Ar trebui un capital colossal, și dacă peste tot am fi în stare să-l câștigăm, de ce să nu-l folosim mai bine spre alt scop bun, când societatea britanică și așa e aplicată a ne face serviciile bune de cari avem trebuință?

Forurile superioare bisericești din România n'au la ce mai trăgăna chestiunea, câtă vreme o agită oameni de greutatea dlui Alimăneșteanu, și câtă vreme e vorba de un lucru mai mare decât ori care altul pe care-l fac instituind și destituind preoți sau făcând alte lucruri de o însemnătate relativă.

E o datorie a lor ca să puie acum umărul.

Cronica externă.

Serbările din Sofia.

Cu ocazia inaugurării la Sofia a monumentului țarului liberator să pregătesc mari serbări naționale.

La 11 c. a sosit în capitala Bulgariei din Odesa o deputațiune compusă din militari ruși de toate gradele, cari au luat parte la războiul din 1877. Primirea ce s'a făcut acestei deputațiuni — a fost grandioasă.

Delegații deputațiunei au fost primiți în audiență de principele Ferdinand. Acesta a mai primit apoi pe reprezentanții diplomațiici streini, pe miniștrii, comitetul organizator al monumentului, biurourile diferitelor societăți de binefacere și culturale. Seara s'a dat la palat un banchet de 160 de tătămuri.

Pentru aceste serbări a sosit la Sofia și marele duce Vladimir Alexandrovici, marea ducesă și fiul lor Andrei. Principele Ferdinand i-a întâmpinat la Samovit.

La sosirea în capitală familia ducală a fost salutată de 31 de focuri de tun. Orașul a fost pavoazat și animația foarte vie pe întreg parcursul.

Această solidaritate ruso-bulgară se datește planurilor comune ce le nutresc cele două state de altcum înrudite prin originea lor slavă în Orient. Ministrul de războiu bulgar generalul Paranzow poate fi măgulit de această apropiere a Rusiei, căci zicea odată, că Constantinopolul trebuie să devie nu rusesc ci slav, Macedonia însă bulgară.

Rusia pare deci a se apropia de planurile Ecaterinei și după căderea din Mand-

ciuria să se apropie iar de dragostea cea veche de Orientul european.

Nu știm însă ce va răspunde Constantinopolul la toate aceste apucături.

Poarta și patriarhatul.

Atitudinea Porții față de patriarhatul ecumenic în timpul din urmă e cât se poate de categorică. O telegramă din Constantinople a agenției române anunță cu data de 10 Septembrie că Poarta a cerut din nou rechemerea mitropolitului din Drama în caz contrar ea se va vedea necesită să-l expulzeze. Declarația Porții adaugă, că patriarhatul este liber de a-și închide bisericile, ori de a lua ori-ce altă măsură.

ȘTIRILE ZILEI.

Sâmbătă, 14 Septembrie.

— **O alegere de preot.** La corespondența apărută în ziarul „Lupta“ Nr. 187, referitoare la alegerea de preot din Părău, subsemnată de un econom, pentru restabilirea adevărului și pentru-ca opinia publică să nu fie sedusă prin tăcerea celor atacați, subsemnatul rog cu tot respectul onorata redacțiune a da loc în proximal Nr. șirelor următoare:

Câte cuvinte în corespondența de sus, atâtea neadevăruri. Asemenea neadevăruri au fost și cele publicate în ziarele „Gazeta Transilvaniei“ și „Țara oltului“, referitor la alegerea din chestiune.

Informațiuni false și neadevărate au dat tocmai contrarii lui Cornel Pop, pe cari informațiuni, părintele Ioan Popița prin documente le-a nimicit. Alegerea nu s'a anulat pentru nici un motiv, ci pentru că Cornel Pop cel ales, nu voiește a întoarce spese rivalului său (?), ba ce e mai mult Cornel Pop a fost calumniat în mod laș din partea contrarilor săi, pentru cari fapte nedemne, respectivii au fost pedepsiți din partea judecătoriei regale din Șercaia, prin sentințe, ddto 2 Sept. a. l. c. Nr. 48111. Atât de astădată, dacă însă economul ese la lumină și nu atacă tot dela întunec, il asigur că nu câștigă ređuta.

Am rămas cu deosebită stimă. Ioan Popița, preot român.

— **Mulțumită.** Nefiind în stare a mulțumi deosebit tuturor acelor cari cu ocazia pierderii neuitatului meu soț mi-au adresat cuvinte de mângăere, luând astfel vie parte la durerea mea imensă, îi rog să primească pe această cale expresiunea sentimentelor mele de građitudine.

Bârlad (România) 20 August v. 1907.

văd. Sidonia G. I. Docan n. Popp.

— **Aviz.** Inaltul Ministeriu de comertiu prin Nota sa din 6 Septembrie de sub Nr. 74083 III|3 1907, ne comunică, că cererea Reuniunii învățătorilor români gr. or. dela școalele confesionale din dieceza Caransebeșului pentru obținerea favorului de călătorie pe liniile statului pe samă membrilor, cari voesc a lua parte la adunarea generală din acest an, nu a putut-o încuviința.

Aceasta să aduce la cunoștința P. T. Domni membrii ai Reuniunii spre orientare. Bocșa-Montană, în 12 Sept. 1907. Ioan Marcu președintele Reuniunii.

— **Banca națională a României.** Cu începere de la 30 August (12 Septembrie) 1907, Banca a ridicat taxa scontului și dobânda împrumuturilor contra depozite de efecte la 6 proc.

— **O inițiativă frumoasă.** Doamna dr. Măcelaru din Miercurea sofia simpaticului avocat din această localitate a instalat în casele sale un frumos război pentru țesătorii cu motive naționale luate în mare parte din colecțiunea Domnișoarei Minerva Cosma.

Doamna Măcelaru cu o înnegațiune care îi face onoare ține în mod gratuit ore de instrucție la război cu țarancele, cari au dragostea de a învăța frumoasele și variatele noastre țesături naționale.

Ceeace e de remarcă, este că întreg salonul în care e așezat războiul e împodobit cu celelalte obiecte de artă națională cu perdele frumoase, cu prosoape, cu învelitori de icoane, chiar și pereții sunt zugrăviți după motive luate din Albumul dela Sibiu, lucru care natural trebuie să desvolte gustul țarancelor noastre, cari au fericirea să primiască lecții dela Doamna Măcelaru pentru arta țesătoriei naționale.

La București s'a deschis un magazin pentru desfacerea articolelor de soiu acestora. Am putea foarte lesne să creăm în modul acesta un izvor de venit pentru femeile dela țară cari în timpul ernei ar putea cultiva o bogată industrie de casă întocmai ca belgielele cu dantelele lor.

Iată de ce inițiativa Doamnei Măcelaru e demnă de toată lauda și ne-am bucura dacă și-ar găsi imitatori cât mai mulți și mai harnici.

— **Dela congresul petrolifer din România.** Societatea de petrol „Regatul Român“ a dat în onoarea congresistilor petroliferi la Câmpina un banchet de peste 800 de tacâmuri.

Dăm ca curiozitate informațiile luate după ziarele din țară, referitoare la aprovizionările ce s'au făcut pentru banchet :

Berea venită direct dela „Hofbräu“ din München, șunca din Praga, varza din Magdeburg, carnea de vită din Timișoara ; vinul de Rin, din renumitele pivnițe dela Eltville, chiar paharele în care s'a servit berea erau din München. Muzica era a lui Strauss din Viena.

Administratorul societății «Regatul Român» e dl Anton Raky, inginer-șef Schröder.

Nu cumva petrolul e și el de o proveniență străină ?

— **Necrolog.** Coriolan Siminic Andron, fiul de 7 și jum. ani al învățătorului Simion Andron din Sara-vale, a răposat la 10 Septembrie n. Inmormântarea lui a avut loc la 12 Septembrie.

Odihniască în pace !

— **Focul dela atelierele Socec din București.** Joi dimineață, pe la orele 10, lucrătorul Hoffman era ocupat în atelierul de zincografie, ce se află instalat în etajul al treilea al stabilimentului I. V. Socec, din str. Berzei.

La un moment dat o lampă cu benzină făcu explozie, aprinzând niște hârtie ce se afla acolo. În câteva minute întreaga cameră fu incendiată. Mai multe sticle cu benzină ce se aflau acolo luară foc și ele.

Atât geamurile odăii în care a izbucnit focul, cât și acelea ale camerelor din apropiere, plesniră, iar pervazurile fură arse.

Anunțându-se pompierii a sosit imediat postul Central care, după o muncă de o oră, a reușit să localizeze incendiul. Au ars clișuri în valoare de peste 30 mii lei.

În camera incendiată n'a mai rămas nimic, decât pereți înegriți de fum.

Dl Emil Socec a declarat, că avea în atelierul de zincografie material în valoare de vre-o 60.000 lei și până acum nu știe ce s'a putut salva.

— **Manifestațiune din cauza scumpirei pâinei.** Alaltăeri vreo 300 muncitori au organizat o manifestațiune în Triest din cauza scumpirei traiului.

— **Necrolog.** Laurențiu Iuga, paroh în Magulicea (com. Arad) a repausat la 11 Sept. n. la orele 7 dimineața în etate de 63 de ani în Budapesta, unde venise să-și caute de sănătate. A servit la altarul Domnului 40 de ani. A fost înmormântat la 12 Sept.

Odihnească în pace.

— **Publicațiune minuendă.** Pe baza de-

cisului Ven. Consistoriu diecezan din Caransebeș ddo 13 August 1907 No. 3758 B. prin care s'a aprobat planul și specificațiunea lui de spese și măsuri. comuna bis. gr. or. rom. din Togir, escrie concurs de licitațiune minuendă pentru clădirea din nou a s. biserici.

Prețul de esclamare e 19780 cor. 06 fileri.

Licitațiunea se va ținea în 19 Septembrie st. n. la 2 oare d. a. în sala de învățământ a școlii profesionale gr. or. rom. din loc.

La licitațiune se admit maestri de clădire cualificați, cari depun vadiul de 10 proc. din prețul esclamării și declară în scris, că au cetit și înțeles condițiunile de licitațiune și se supun lor.

Rezultatul licitațiunii intră în putere de drept numai după aprobarea lui prin Ven. Consistor diecezan.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri și condițiunile licitațiunii se pot vedea ori când la comitetul parohial din Togir.

— **Cununa Kossuthiștilor.** Cu prilejul desvălirii monumentului fostului ministru Szilágyi Dezső, ziarele scriseseră că în numele partidului kossuthist a depus „între ovații mari“ o cunună deputatul Baloghy. Ziarul „Zornbor és Vidéke“ îl acuză acum pe Baloghy că a mințit. El a dat știrea aceea ziarelor, dar cununa nu s'a depus din partea Kossuthiștilor.

Moravuri coaliționiste ! — -zice „Az Ujság“. — Se mândresc în totdeauna cu ceea ce nu este : când cu izbânde naționale, când cu o cunună...“

— **Cununie.** Dșoara Leontina Horșia din Bia-Maghiară și dl Ioan Vișa din Șeica-Mare își vor celebra cununia în Biserica gr. cat. din Bia-Maghiară, Sâmbătă, 21 Septembrie n. — Felicitările noastre.

— **Nou desp. Aiud-Teiuș al Asociației.** Primim spre publicare : „În sensul scrisorii de ddo 30 August 1907 Nr. 734 al comitetului central al Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român, convoc în comuna Gârbova Inferioară pe ziua de 22 Septembrie stil nou 1907 la orele 3 p. m. în biserica gr. cat. adunarea generală a tuturor celor ce se interesează de cultura și literatura poporului român, spre a înființa și constitui un despărțământ nou al Asociațiunei Aiud-Teiușiu, constatător din Orașul-Aiud, cercul pretorial Aiud, și comunele Galda de jos, Benic, Galda de sus, Intregalde, Mesentea și Oeșdea.

— **Știre bună** La insistența tinerului preot Romul Constantinescu, membrii comitetului comunal din Ighișdorful Român au decis în unanimitate ca pe viitor în Dumineci și sărbători crășma să fie încuiată și s'a interzis crășmarului a mai vinde în acele zile orice fel de beuturi spirituoase.

— **Adevărul nebunului.** Eri seara un tinăr eși în neglige la poarta hotelului Royal și începu să se vaete : Ah, Roza mea, s'a gătat cu mine ! Cuvintele acestea atraseră public numeros înaintea hotelului, care asculta monologii lungi ai nebunului. Veni și un polițist, care conduse pe tinăr la secție. Aci s'a găsit în buzunarul de la căput al tinărului o scrisoare de următorul cuprins : „Budapesta este cel mai mare oraș al ușurilor pe pământ. — Totul este teribil de scump. Locuința, laptele, cărbunii. Omul muncitor este silit să moară de foame. Aci și bogăția lui Darie e puțină. La 10 Oct. va fi repaus general și revoluția nu e lucru prost, medicii au constatat că tinărul este nebun. Dar constatau oare că acela nebun a grăit adevărul ? Aceasta cine să o constate ?

— **Deputat și dascăl.** O afacere cavalească în sezonul de vară. Dascălul Szűcs István din Seghedin avea partid destul de tare ca să poată fi ales director la o școală populară. Deputatul dietal Dr. Becsey Károly era încontra candidaturii lui Szűcs, probabil pentru-că și Magnificența Sa avea pe protegiatul său. Dar nu numai că lucra din răsputeri împotriva dascălului, dar se declarase și ofenzător asupra persoanei lui Szűcs. Acesta apostrofă din a sa parte pe deputat în gazetă, ceea-ce îndeamnă pe de-

putat să ceară învățătorului lămuriri și trimițându-i tot odată și martorii. Dascălul a răspuns tot cu martori și așa treaba a ajuns la duel, care s'a și întâmplat alaltăeri în Seghedin, terminându-se cu rănirea învățătorului.

— **Furt la poștele din Capitală.** Servitorul Iakab Miklós a defraudat dela poștele din Capitală suma de 43.973 cor. cu care voia să o șteargă, dar nu ajunse bine să iasă din hotarul Pestei, când a fost prins și adus în temnița poliției. Iakab este de 22 ani și numai de puțină vreme se află în serviciu la poște.

— **Inecați.** Din Siofok se anunță că perechea căsătoriților Wilhelm s'a înecat în lacul Balaton cu ocaziunea unei excursiuni.

— **Nesuccesul unei expediții la polul nordic.** S'a vestit deja de multă vreme că englezul Wellmann se ocupă cu ideea organizării unei expedițiuni cu balonul la polul nordic. Pentru aceasta el făcea pregătiri de luni de zile. La 2 Septembrie d. a. la 2 ciasuri balonul a fost lăsat liber, luându-și sborul în direcția vântului. Mai târziu balonul a fost găsit între gleceri rău stricat. Membriilor expediției nu li-s'au întâmplat nimica.

x Crucea dublă electro-magnetică R. B. Nr. 86967, care se bucură de renume în țara întreagă, și-a sporit documentele de recunoștință cu încă unul, pe care îl dăm aci. St. Dle Müller ! Scumpa noastră mamă suferea de 15 ani de dureri de stomac și reumatism, astă toamnă ajunsesese într'o stare atât de tristă, încât nu mai aveam nici o nădejde, că va mai trăi, cu un cuvânt ajunsesese ca un copil neajutorat. Crucea, dtale dublă electro-magnetică R. B. Nr. 86967, după ce a purtat-o abia 4 săptămâni, atât i-a ajutat, încât spre cea mai mare mirare a mea, mama a părăsit patul și acum e deplin sănătoasă Ori-cine suferă de astfel de boale să se îndrepte numai cătră dta. Budapest V 25 Vadász-u. 24. Cu deosebită stimă : *Georghe Porth.*

FRANZ JOSEF Apă purgativă

Partea științifică literară.

Din începuturile „Familiei“

Iosif Vulcan cătră George Barițiu.

I

Pesta, 9 Aprilie 1865.

Epistola cu care binevoii a mă onora în 29 a. l. tr. îmi cășună o bucurie vie, deci cu ocaziunea aceasta viu a-ți mulțami pentru cuvintele încurajătoare. Cei doi fl. din epistolă m'au supărat, căci eu nu pentru aceea ț-am trimis „Umoristul“ ca să mi-l solvești, ci pentrucă am cugetat că aceea e datorință plăcută din partea mea față cu acel bărbat eminente, carele pe câmpul jurnalistic noastre și-a eluat un nume nemuritor. Ți-l'am trimis în semnul stimei nemărginite ce port și voi purta totdeauna pentru d-ta. Unica greșală a mea este că nu ți-l'am trimis de la început, dar pentru aceasta mă iartă, căci în scurt timp vei primi toți numerii. Te rog dar ca în viitor să nu-mi mai trimiți prețul foaiei mele !

Intru adevăr chemarea „Umoristului“ e grea, eu știu foarte bine că foiaștea are multe defecte și-ți descoper sincer că stă încă departe de idealul ce-l am eu despre o foaie umoristică și satirică. Dar te să observ și aceea că sunt silit a mă lupta cu multe greutăți. Despre acestea ași putea să scriu multe, dar nu voesc să abuzez de paciența d-tale. Apoi ar fi și de prisos, căci e cunoști mai bine decât mine.

Imi pare bine că în afacerea mea cu d-l Mureșianu consimțezi și d-ta. Știut-am eu de loc, că unde e națiunea întreagă acolo e și — Barițiu. D-l Mureșianu nu-mi mai trimite „Gazeta” în schimb. Nu este minoritatea jurnalistică? Pe la noi prin Ungaria am auzit de mai mulți întrebându-se: oare de ce nu primește iară d-l Barițiu redijarea „Gazetei”?

Visul reper al d-lui Axentie am aflat mai cu cale a-l publica în „Concordia” — unde a fi eșit în nr. 24 între varietăți.

Pentru celelalte împărțiri așa dară mulțămărită, mă voi folosi de ele.

Și în fine încă o rugare.

Eu am recurs la locotenenta din Buda pentru concesiunea de a putea publica o foaie enciclopedică și beletristică că cu ilustrațiuni sub titlul „Familia”. Această foaie va aduce portretele bărbaților mai vestiți cu biografiile lor, poezii și nuvele ariginale și traduceri de la poezii și literații cei mai renumiți ai Europei, mai departe disertațiuni scrise în stil serios despre istorie, limbă, estetică etc. etc. Și până acum un număr frumos de bărbați eminenți m'au onorat cu promisiunea lor de a conlucra la noua mea întreprindere literară, — dar mă voi nizu i a câștiga încă și pe alții de colaboratori. Voesc să dau în mâna publicului o foaie cu care dânsul să se poată fâli. Și asta nu e nemodestă din partea mea, căci tot meritul va fi al stimaților mei colaboratori, iar eu voi fi numai mâna neînsemnată care întinde publicului cununa cea frumoasă...

Rugarea mea dară este aceea ca și d-ta să binevoești a-mi da mână de ajutor la realizarea aceluși plan frumos și respective a mă onora cu prețuita-ți colaborare. Nu știu nu va fi oare audacie mare, rugându-te să-mi trimiți atare articol estetic sau istoric chiar pentru Nr. de probă ce va eși deodată cu foaia de prenumerațiune cu începutul lunii viitoare. De cumva, se poate, te rog mult Stimate Domnule, să nu refuzi rugarea mea, căci împrejurarea de-a putea publica atare articol din pana dtale chiar în numărul de probă — ar face mult pentru garantarea existenței întreprinderii mele. Eu sunt încă june, sau un punct foarte mic în literatura română, — dar aceea totuși pot zice că n'am făcut încă nici un fiasco literar, pentru aceea artă-mă a crede că nu-ți va fi rușine a împlini rugarea mea și în cazul acesta te rog să-mi trimiți opul cerut până în finea lunii curente, cal. n., căci p'atuncea sper a primi concesiunea. În fine te mai rog ca descoperirea asta despre întreprinderea amintită să rămână în secret.

Repeșindu-mi rugarea de mai sus, rămân al M. St. D. Tale stimător, — Iosif Vulcan

II

Pesta, 13 Aprilie 1865

Mult Stimate Domnule!

Eri am primit concesiunea d'a putea începe publicarea ziarului „Familia”, despre care ți-am scris în epistola mea din urmă deci te rog cu tot respectul, ca să binevoiești a mă onora cât mai curând cu articolul cerut.

Repeșindu-mi rugarea, rămân al M. St. D. Tale stimător, — Iosif Vulcan.

III

Pesta, 14 Mai 1865

Mult Stimate Domnule!

De oarece cu redijarea „Familiei” până

în minutul prezent fuseli ocupat peste măsură, mă vei erta cum că numai acum vin a-ți mulțumi pentru articolul cu care bine voieși a mă onora. Până când vor ajunge aceste rânduri acolo, — până atunci vei fi cetit Nr. de probă și vei fi făcut judecată despre dânsul, — te rog numai ca — de cumva vei dispune de puținel timp liber — să împărțezești judecata aceasta și cu mine, ca în viitor să pot îndrepta scăderile foi mele!

Mă vei erta că mi-am luat libertate să amintesc în foaia de prenumerațiune colaborarea dtale. Știu bine că prin asta făcui să-ți sufere modestia, — dar ia în considerațiune că prin asta poate ai dat viață unei foi cu programa cea mai sublimă deci nu lua în nume de rău această îndrăzneală din partea mea.

Cu astă ocaziune am onoare a te ruga să ai bunătate a decora și în viitor modesta mea întreprindere cu prețuita-ți conlucrare.

Dar mai am încă o rugare!

Ași dori ca în No. 2 să pot comunica portretul dlui Bolintineanu și totodată o poezie încă needită de dânsul. Pentru portret și biografie voi scrie la București la cineva și sper că le voi și primi, — dar în privința poeziei așa fi silit a mă adresa d'a dreptul către eminențele poet, — mă tem însă că dânsul va refuza rugarea unui individ atât de neînsemnat și necunoscut lui; deci eu te rog cu tot respectul ca D-ta să rogi pe dl Bolintineanu în numele meu d'a trimite pentru „Familia” o atare poezie, și eu sper că dânsul nu va refuza rugarea celebrului nostru publicist cunoscut în toate unghiurile României. Și cât de mult ar ridica asta prețul literar al ziarului meu...

Dacă M. O. D-ta vei avea deosebita și încă nemeritata bunătate a primi asupra-ți sarcina aceasta, te rog ca în două-trei rânduri să mă înștiințezi.

După cari rămân al M. O. Dtale stimător, — Iosif Vulcan.
(Academia Română. Coresponzența Barițiu)

Economie.

Lipsa de cărbuni. Am amintit în mai multe rânduri, că lipsa de cărbuni devine din ce în ce mai simțitoare.

Grevele din minele de cărbuni în prima linie, apoi neajunsurile în comunicația căilor ferate, lipsa de vagoane, adică au contribuit pe de o parte la scumpirea cărbunilor, iar pe de altă parte au avut de urmare că transportul cantităților de cărbuni necesare stabilimentelor industriale, dar apoi și în gospodăria privaților nu se poate face regulat și în măsura recerută.

Căile ferate de stat voind a contribui la micșorarea lipsei de cărbuni, au comandat cantități însemnate de cărbuni englezi.

Transportul acestor cărbuni se va face prin portul Fiume.

În luna Iulie anul curent, căile ferate de stat au importat prin portul Fiume 16.780 tone cărbuni, față de numai 620 tone din aceeași lună a anului trecut.

În luna August, cantitățile de cărbuni importate vor ajunge probabil la cifra de 22.000 tone, iar în Septembrie se va importa circa 32.000 tone cărbuni englezi.

În cursul anului curent până la 1 August st. n. au sosit în Fiume în total 137.060 tone cărbuni englezi.

În timpul din urmă s'au făcut numeroase comande de cărbuni englezi și din partea marilor comercianți. Aceste cantități de cărbuni însă vor fi în parte covârșitoare transportați peste Galați pe Dunăre în sus la Budapesta.

Ancheta din ministerul de comerț ținută

săptămâna trecută a discutat mijloacele, cu ajutorul cărora, să împiedece creșterea lipsei de cărbuni, atât de păgubitoare industriei, dar și intereselor locuitorilor din orașele mari.

Reforma bursei în Germania. Proiectul de lege în chestia reformei bursei în Germania s'a alcătuit deja și în scurtă vreme va fi prezentat spre dezbateră parlamentului german.

După cum scriu foile din Berlin, registrele ce bursa era obligată a-le purta, conform noului proiect de lege vor fi suprimate, iar speculația pe termen în valorile miniere și industriale va fi din nou permisă. Târgul pe termen de cereale va fi și pe viitor oprit.

Bilanțul băncii de escompt. Direcția „băncii de escompt” din Budapesta, în ședința ținută eri a stabilit bilanțul semestral. Conform acestui bilanț, profitul net al băncii, în prima jumătate a anului curent e 1.822.379 cor. și 58 fil., față de 1.802.196 cor. 65 fil., din aceeași epocă a anului trecut.

Bursa de efecte. Colportându-se la deschiderea burse știri favorabile asupra negocierilor pentru încheierea pactului economic cu Austria, bursei a fost dispusă, circulația animată, iar cursurile valorilor s'au urcat.

Făcându-se mai târziu numeroase realizări locale, cursurile au căzut cu puțin. Prolongația „medio” s'a făcut în liniște și fără greutate.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 641.—
„ „ ung. a.	— 748.50
„ băncii de escompt a.	— 479.50
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 665.50
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 110.50
„ „ coroane 4 „ „	— 92.85
„ austr. de aur 4 „ „	— 115.50
„ „ coroane 4 „ „	— 96.75
Scrisuri fonciare „Albina” „	— 101.—
Napoleon d'or (20 franci aur) „	— 19.19
mărci germane, aur — — —	— 23.56
Galbeni austriaci și ungrești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 117.85
„ franceze 100 franci	— 95.87
„ italiene 100 lire	— 95.87
„ române 100 lei	— 95.25
Ruble rusești de hârtie	— 2.54

Prețurile cerealelor. Tendința generală în târgul efectiv de cereale a fost liniștită. Oferte puține, cereri de asemenea nu prea numeroase. Prețurile cerealelor s'au menținut. Circulația a fost mărginită.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 25,000 măși metriche grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kgr. greutate) s'a plătit 23 cor. 60 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kgr. greutate) 21 cor. 55 fileri de majă metrică (100 kgr.).

În ultimele 24 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

	sosit	expediat	măși metriche
Grâu — —	43392	— —	11537
Secară — —	7481	— —	1209
Orz — —	3763	— —	1850
Ovăș — —	5326	— —	19795
Cucuruz — —	1005	— —	1107
Rapiță — —	735	— —	380
Făină — —	1291	— —	11676
Târâțe — —	— —	— —	1537

Tendința generală în târgul pe termen de cereale a fost fermă.

Conform buletinelui general au notat:

Crâu pro Octomvrie 11.47, 11.44—11.45, pro Aprilie 1908 12.02, 11.97—11.98.

Secară pro Octomvrie 9.72, 9.73—9.71

Ovăș pro Octomvrie 8.19, 8.17—8.18.

Cucuruz pro Septembrie 6.92, 6.94—6.93, pro Mai 1908 6.98, 7.—6.98 K. de 50 kgr.

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme: Dela Panciova 50—54 fileri, Neoplanta (Ujvidék) 46—48, Bezdán 32—36, Senteș —, Seghedin 52—54, Zenta 48—50, Titel 46—

48, Timișoara —, Becicherecul-Mare 50—52 fileri.

In aceste sume sunt socotite și darea de transport precum și taxa de asigurare.

Târgul de vite cornute în Budapesta. (Raport oficial).

Săptămâna ultimă s'au adus în piața din Budapesta 2526 de vite cornute (boi, tauri, vaci, bivoli), adică cu 473 capete mai puțin, decât în săptămâna precedentă. Nevândute au rămas 180 capete.

Cererile au fost mai puține, decât în săptămâna precedentă, prețurile vitelor în genere au căzut cu 2 cor. de majă m. (100 kgr.), tendența în prețuri e liniștită.

Prețurile au fost:

Tauri, prima calitate 66—82 cor., excepțional și 86 cor., calitatea inferioară 52—64 cor. de m. m. (100 kgr.)

Boi grași (soiul ungar), prima calitate 80—87 cor., excepțional 90 cor., calitatea mijlocie 70—78 coroane calitatea inferioară 58—68 cor. de m. m. (100 kgr.)

Boi târcați, prima calitate 84—92 coroane, excepțional 96 cor., calitatea mijlocie 68—82 cor., calitatea inferioară 60—66 cor., de m. m. (100 kgr.)

Vite slabe de pășune (soiul ungar), calitatea mai aleasă 62—72 cor., excepțional 76 cor., calitatea inferioară 52—60 cor. de m. m. (100 kgr.)

Boi din Bosnia, calitatea aleasă 60—72 cor., excepțional 76 cor., calitatea inferioară 50—58 cor., de m. m. (100 kgr.)

Vaci (soiul ungar) 50—72 cor., vaci târcate 52—82 cor. excepțional 86 cor., de m. m. (100 kgr.)

Bivoli 40—56 cor.

Juncani 56—70 cor. de m. m.

Viței, indigeni prima calitate 96—106 fil., excepțional 110—116 fil., calitatea mai inferioară 84—94 fil. de kgr.

Viței din Galiția 84—94 fil. de kgr.

Oi, prima calitate 58—60 fil., excepțional 66 fil., calitatea mijlocie 52—56 fil., calitatea inferioară 45—48 fil., de kgr.

Târgul săptămânal de cai din Budapesta. In târgul de săptămână din Budapesta, ținut în „Tatersaal” s'au adus 323 cai prima clasă și 325 cai de clasa doua, în total 648 cai, din cari s'au vândut 346.

Prețurile cărnii, galiților, legumelor poamelor ș. a. în piețele din Budapesta.

Tovărășia economilor ungari, care aprovizionează piețele (halele) din Budapesta, a publicat la 13 Sept, n. următoarele prețuri:

Carne: Carne de vită 80—150 coroane, carne de vițel 120—150 coroane, carne de porc 90—140 coroane, slănină proaspătă 90—139 coroane, slănină sărată 1.24—1.40 coroane, slănină afumată 1.40—1.50—1.30—1.56 coroane, slănină de topit 1.40—1.41 coroane, unsoare de porc 1.36—1.58 coroane, de majă metrică. — **Carne afumată:** 140—2 coroane, șuncă 1.40—1.42 coroane, salamă 3.80—4.40 cor. de chilogram.

Galițe: Puii de găină, mici 130—180 fileri, mai mari 2—260 fileri, rațe slabe 300—400 fileri, rațe grase 5.50—7 coroane, găște grase 9—16 coroane, găine 2.40—4 coroane, curci 6—10 coroane de pereche.

Legume: Cartofi galbini 5—6 coroane, roșii 4.60—5 cor. albi 3.80—5.20 coroane, ceapă 7—11 cor. aiu (usturoiu) 7—10 cor. de majă metrică.

Poame: Mere, cele mai frumoase (ranett, Ionahtan, Torok-Bălinț, bătute) 40—80 cor. de m. m. Varză 3—12 cor. de 100 chilograme.

Felurite: Miere 1.10—1.20 coroane săpun de Seghedin 60—70 fil. de chilogram.

Oață: Din Banat și Bacica 82—84 coroane, din Ardeal mai micuțe 80—82 cor de ladă (în fiecare adă 1440 bucăți).

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos . 23 cor. 60 fil.
 „ „ „ „ mijlociu . 22 cor. 75 fil.
 „ „ „ „ mai slab . 21 cor. 55 fil.
Secară, maja, m. dela 18 cor. 75 fil. 19.25
Orz, „ „ „ 15 cor. 65 fil. — 16.05
Cucuruz nou, „ 13 cor. 60 fil. — 13.80
Ovăș, „ „ „ 16 cor. 10 fil. — 16.80
Rapiță, „ „ „ — cor. — fil. — —

II.

Producte.

Prețurile sunt socotite dupa

100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela 155 cor. — 156 cor.
Slănină, „ 130 cor. — 135 cor.
Cartofi, „ 380 cor. fil. 580 —

Spirit, „ 58.50 cor. — 59.50
 III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).
 (Prima calitate ungară).

Bătrâni . . . — — — fileri kilogramu
Tineri . . . 137—138 fileri kilogramu

Redactor responsabil:
VASILE MACREA.

Tipografia „Pop. Rom.” Budapesta, István-ut II.

FISCHER & COMP. NAGYENYED.
PEPINERIE-DEPOMI-SIVITE

20. JUNE 1907

150.000 POMI RODITORI
 1.000.000 SUJETE
 1000.000 PLANTE PENTRU GARD VIU
 ARBORI DE PROMENADA, ARBORI DE ORNAMENT, ROZE, FRUCTE CU BOABA, CONIFERI ETC.

1 MILION ALTOAE DE VITE.
 VITA DE VIIE EUROPEANASI AMERICANĂ CU SI FĂRĂ RĂDĂCINĂ.

Cărți pentru școală foarte eftine
 (pentru școlile populare și medii.)
 aprobate și prin păreri distinse recomandate.
recomandă librăria H. Zeidner, Brassó.
 Exemplare pentru învățători gratis și franco!

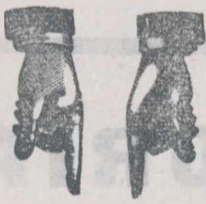
Prețurile „estrasului din catalogul”, care s'a trimis astă primăvară (împreună cu catalogul pentru piesele de muzică „Cântarea înaltă sufletul”) s'au redus foarte mult, ce se poate afla în fiecare librărie s'au la fiecare comerciant, care ține cărțile de școală.

Cărțile pentru școală se pot căpăta în acele locuri de vânzare cu prețuri foarte aprobabile. Arătarea de preț cu deamănuntul se va face cunoscut în „Gazeta Transilvaniei”, copiilor din aceea se vor trimite fiecăruia pe comandă gratis și franco.

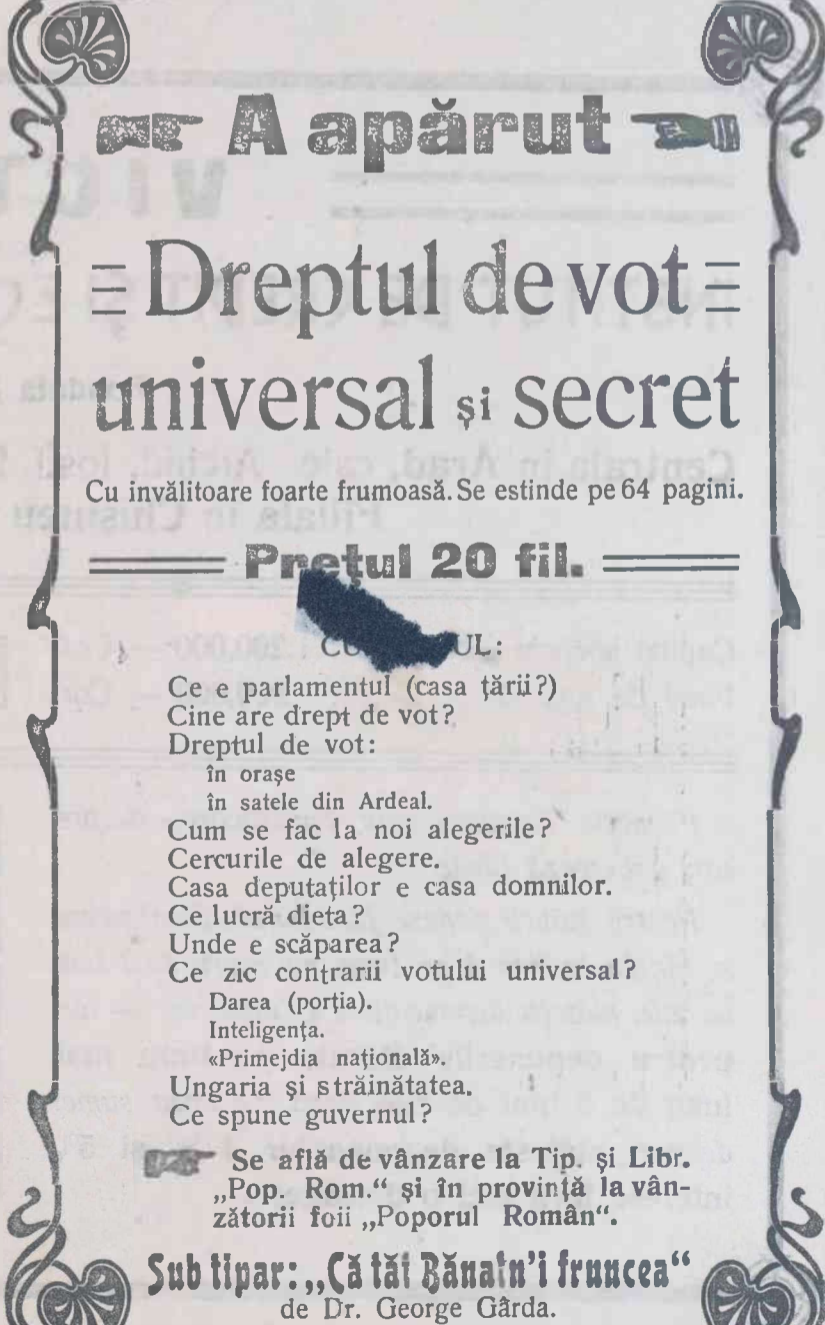
Domnule învățător!

Prin introducerea cărților de școală din editura lui H. Zeidner, Brassó păstrați părinților din comuna D-Voastră în fiecare an multe coroane.

Vă rugăm, să binevoiți a încerca!

Portretul dlui deptat
Dr. Alexandru Vaida Voevod
 să poate procura la
Redacția „Poporul Român” Budapesta.
Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

A apărut

≡ Dreptul de vot ≡
universal și secret

Cu învălitoare foarte frumoasă. Se estinde pe 64 pagini.

Prețul 20 fil.

CUL:

Ce e parlamentul (casa țării?)
 Cine are drept de vot?
 Dreptul de vot:
 în orașe
 în satele din Ardeal.
 Cum se fac la noi alegerile?
 Cercurile de alegere.
 Casa deputaților e casa domnilor.
 Ce lucră dieta?
 Unde e scăparea?
 Ce zic conțrării votului universal?
 Darea (porția).
 Inteligența.
 «Primejdia națională».
 Ungaria și străinătatea.
 Ce spune guvernul?

Se află de vânzare la Tip. și Libr. „Pop. Rom.” și în provință la vânzătorii foii „Poporul Român”.

Sub tipar: „Că tăi Bănăin'i frucea”
 de Dr. George Gârda.

Cele mai bune briciuri pe lume!

sunt briciurile regătite din
cel mai bun oțel Englez.

Ori și cui se trimite gratuit preț-curant.

Adresa exactă:

Grauer Mihály

Köbánya 13.

PREȚURILE :

Brici Englez	1 fl. 20 cr.
Brici Transwaal	1 fl. 50 cr.
Brici Japán	2 fl. 50 cr.
Peatră de ascuțit	— 50 cr.

Mare deposit de:

Săpun, sapunioară și pimssel.

!! CEREȚI PREȚ-CURANT GRATIS !!

Patent Nr. 88867.

Nu a crucea lui Volta! Nu e
mijloc secret! Vindecă și în
viesază pe lângă garanție

Deosebită atențiune e a
sa da împrejurări, că a-
cest aparat vindecă boale
vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra *aurerilor de cap și dinți, migene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tuiituri de urechi, bătăe de inimă, sgârcluri de inimă, astma, auzul greu, sgârcliri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală, plamâni și picioare, reumă, podagră, ischis, udul în pat, influența insomnic, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și a multor alte boale* cari la tractare normală a medicului să vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari pretuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acei pacienți, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca — iseretrimit banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică rog a proca aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul «Volta» de oare-ce «Glasul Volta» atât în Germania câtși în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja iefinătatea crucei mele electro-magnetice e recomandată în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 8.—

folositor la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani!

Prețul aparatului mic e cor. 6.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă
Epedițiile prin centru și locul de vânzare pentru
țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest,
V/25 Strada Vadász 34 colțul.

A. Raza

croitor.

IV., Strada Nádor 28 vis-à-vis de pa-
latul bursei.

Se recomandă on. public român.

— Croi elegant. Prețuri moderate. —

In băcăria

comerciantului Ioan Cutean din Brad
se caută de urgență un
sodal.

„Grănițerul”

Institut de credit și econ. ca societate pe acțiuni în Dobru.
Capit. soc. C 250.000. Fond de rezervă C 60.000

Primește depuneri spre fructificare
și dă deponenților 6% interese. De-
puneri până la 1000 cor. să pot ri-
dica și să plătesc fără abzicere.

Acordă tot soiul de împrumuturi.

Cumpără și vinde realități.

Cu 1 Octomvrie 1907. deschide
în piața Dobrei un magazin mare
pentru produse, deci cumpără și
vinde bucate și alte produse cu
prețurile cele mai culante atât în
mare cât și în detail.

DIRECȚIUNEA.

VICTORIA

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII

Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archid. Iosif No. 2 (vis-à-vis de primărie) casa proprie.

Filiala în Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar 1.200,000.— Cor.
Fond de rezervă 900,000.— Cor.

Depuneri spre fructificare 6.000,000.— Cor.
Circulațiunea anuală . . 150.000,000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre
cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termin de abzicere
și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni
de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar
pentru depunerile elocate pe timp mai
lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei
depuse: plătește deponenților 4½% și 5%
interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de
interese o plătește institutul seperat.

Depunerile până la zece mii de coroane, după
starea cassei, să plătesc și fără de abzicere.

scontează cambii și acordază credite
cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat
și pe proprietăți de pământ.